

EL RACÓ DE LES EXPERIÈNCIES

La relació família-escola, l'hauríem d'entendre no com a binomi sinó com a sinònim d'educació, diversitat, atenció, cohesió, participació, implicació... De fet, aquesta relació així va quedar palesa en el Pacte Nacional per l'Educació, en l'apartat Famílies-Educació, atès que les famílies som la primera instància socialitzadora de la infància i la nostra acció sobre els processos educatius dels fills i les filles és fonamental.

Hem inclòs en l'aprenentatge de fer de pares, relacionar-nos amb l'entorn escolar dels nostres fills i filles.

Hem après a compartir l'educació dels nostres fills i filles amb l'escola, per això ens cal aquesta

relació família-escola, per sumar esforços, multiplicar resultat, dividir tasques i restar fracassos, desmotivacions...

Quant parlem de la relació família-escola, sembla que ens adrecem únicament a la participació de les famílies en les escoles de primària i secundària.

Ben mirat, fins fa ben poc, teníem coneixement de les AMPA, quan matriculàvem els nostres fills i filles a les escoles de primària, ara bé, això en aquests darrers anys ja està canviant, atès que amb l'aparició de llars d'infants públiques també s'hi han creat AMPA.

Les famílies participem de manera individual, assumint el nostre compromís envers l'escola-

rització dels nostres fills i filles, donant-los el suport que necessitin, seguint la seva evolució, frec a frec amb els respectius tutors, i també de manera col·lectiva a través de les AMPA.

Des de les AMPA també es treballa per l'educació més enllà de l'horari lectiu, es per això que hem de relacionar-nos també amb l'administració pública.

Les AMPA han d'ésser els veritables canals de participació i relació de les famílies amb els centres educatius, i jo afegiria, també, amb d'altres agents educatius del territori. Aquesta ha estat i és la principal tasca de les associacions de pares i mares. La millor eina ha estat sempre la comunicació.

Ara és hora de vetllar per la comunicació, per això des de la FAPAC hem apostat per la dinamització de les AMPA, amb la figura del dinamitzador/a.

Per no perdre el rol que tenim les famílies en l'educació dels nostres fills i filles, ens resta un últim esforç: dinamitzar les famílies. Som-hi doncs!

Imma Fuyà
Presidenta FAPAC
Delegació de Girona

Per a qualsevol suggeriment, comentari i proposta de tema us podeu posar en contacte amb nosaltres a través del link:
http://www.ajuntament.gi/educacio/cem_contacte.php

SUGGERIMENTS

Webs d'interès

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació: www.gencat.net/educacio/estudis/estudis.htm
- Portal d'Educació en català: www.edu365.cat
- Xarxa Telemàtica de Catalunya: www.xtec.es
- Secretaria de la Família. Departament d'Acció Social: www.gencat.net/benestar/secretariafamilia
- Pla d'Educació i Convivència: www.plaeducacioconvivencia.cat
- Pla Educatiu d'Entorn: www.xtec.cat/lic/entorn/index.htm
- Escola de pares i mares del Gironès (Consell Comarcal del Gironès, àrea de serveis socials, programes d'atenció a les famílies): www.girones.org
- Federació d'associacions de mares i pares d'alumnes de Catalunya (FAPAC): www.fapac.net
- Federació d'associacions de pares i mares d'ensenyament secundari de Catalunya: www.fapaes.net
- Fòrum Família-Educació-Societat: www.forum-fes.com
- Associació de Famílies Nombroses de Catalunya (FANOC): www.fanoc.org
- Educaweb: www.educaweb.com
- Fundació Escola Cristiana de Catalunya: www.seccat.com/FEAC
- Educació Familiar: www.vidadefamilia.org
- Temps de família: www.gencat.net/benestar/oiac/temps.htm
- Acció per l'educació: www.accioeducacio.org
- Projecte Edu 21: www.edu21.cat
- Mobilització educativa: www.movilizacioneducativa.net
- Observatori de la Infància i l'Adolescència: www.gencat.net/benestar/oiac

CEM i n f o r m a

CONSELL ESCOLAR MUNICIPAL - CONSELL MUNICIPAL D'EDUCACIÓ

COL·LABORACIÓ FAMÍLIA I ESCOLA

PRESENTACIÓ

Compromís social de la relació famílies-escola

El canvis socials que estem vivint als inicis del segle XXI estan demanant canvis en molts àmbits, especialment en el de l'educació. Potser més que mai, en una educació entesa en un sentit ampli, d'entorn, de ciutat.

Diferents estudis i informes avalen, any rere any, les intuïcions i realitats d'uns i altres respecte a la qualitat de l'educació dels infants i els joves del nostre país. Davant d'uns resultats baixos i inquietants, les respostes han de ser ràpides i eficaces. Amb un Pacte per a l'Educació esmortèit i una Llei catalana d'educació que encara ha de néixer, ens calen estratègies i propostes fermes des de la comunitat educativa que plantegin una nova dimensió a l'hora de proposar solucions.

No fa pas tant de temps, l'educació estava compartida entre **famílies i escola**, encara que en compartiments clarament segregats. Avui l'educació ha passat a ser una acció molt transversal però amb responsabilitats difoses entre les famílies i l'escola. I a més, ha reaparegut un nou agent educador de primer ordre, abans aliat fidel, ara element més hostil: **l'entorn**. És així com els infants i els joves participen de multiplicitat d'entorns, diversos i potents, que generen situacions educatives de primer ordre, i sobre els quals ni escola ni famílies tenen gaire control. Ens urgeix, doncs, **recuperar la complicitat de l'entorn**.

Família i escola

Allò que passa en l'àmbit de la família i les repercussions sobre els processos d'aprenentatge i de socialització no només interessen a l'escola sinó a tota la societat. Les pautes o pràctiques educatives, hàbits familiars i valors que tenen repercussions en l'educació dels fills i les filles, són elements de primer ordre sobre els quals l'escola i l'entorn han de fer la seva tasca educadora.

Durant els darrers anys hem parlat de la necessitat d'establir un compromís mutu entre les famílies i l'escola. El treball cooperatiu entre ambdós agents de la comunitat educativa ha estat una de les tasques més àrduament reivindicades per part d'uns i altra. No sempre ha estat, però, un treball reeixit. Les limitacions de temps, sobretot, però també les diferents expectatives mútues així com les diverses concepcions de la participació i la col·laboració, han portat a establir relacions educatives molt diferents segons territoris i escoles. Les responsabilitats de les famílies amb el professorat tutor, les AMPA, les escoles de pares i mares, les activitats conjuntes famílies-escola, han anat configurant uns eixos de relació educativa que se'ns han quedat petits. **Millorar les relacions escola-família és una mesura de la qualitat de l'educació i prevenció del fracàs escolar. Però cal anar més enllà.**

Convé repensar espais de reflexió conjunta entre les famílies i l'escola. La societat ho hauria de facilitar, propiciar i garantir. Posar en contacte, promoure la relació, crear espais comuns, fomentar l'empatia i l'autoestima, fer xarxa, aprendre a organitzar-se, obrir l'escola.

Família, escola i entorn

Necessitem desenvolupar la potencialitat del binomi educació - entorn: des dels espais formals i informals de la comunitat educativa d'una escola, del barri, de la ciutat, de les connexions socials entre infants i joves. Aquests nous escenaris educatius amplis, complexos, diversos i rics en potencialitat educativa, han d'estar sobre la taula a l'hora de dissenyar i executar plans educatius, tant si van de l'àmbit reduït com si van al de major dimensió.

Des de l'escola i des de la família ens cal pensar en espais comunitaris que propiciïn el vincle educatiu **famílies-entorn-escoles**, on no es donin discontinuïtats educatives sinó projectes comuns de treball col·lectiu. És així com aconseguirem una major implicació, iniciativa i coresponsabilitat de totes les parts.

En aquest nou context és una **funció dels municipis** dinamitzar i liderar les actuacions educatives en el territori i per tant afavorir i promoure totes aquelles propostes que vagin en aquesta direcció, amb complicitats i cogestió amb els agents de les comunitats educatives i del seu entorn.

Ens caldrà treballar en la línia de les "Experiències educatives integrades" que Joan Subirats proposa en el llibre "Més enllà de l'escola", i defineix com a: "Tota intervenció educativa comunitària en la qual els diferents agents de l'entorn de l'escola (autoritats educatives, serveis a la persona, entitats locals, pares i mares, empresaris, comerciants, sindicats, associacions de veïns, entitats i associacions cíviques, policia...) participen conjuntament amb l'escola en la identificació i en la solució de problemes educatius de forma coresponsable".

Núria Terés i Bonet
Regidora d'Educació
Ajuntament de Girona

QUÈ HI POSEM, A LA CARTERA, CADA DIA?

*Avi, avi, avi... què vol dir fer bondat?
La mestra ho diu. Què vol dir?*

Es llibres, l'estoig, l'entrepà de l'hora del pati, potser el mòbil, potser una joguina, potser una mascota en forma de ninotet. Cada nen i cada nena, omple la seva cartera amb objectes que aniran de casa a l'escola i de l'escola a casa.

Només objectes? De l'escola a casa i de casa a l'escola hi viatgen moltes altres coses invisibles com la seguretat, la confiança, la il·lusió, l'alegria, el suport. Sovint, en forma de paraules escoltades a casa, que els van ressonant dintre seu.

Ens porten l'escola a casa. La coneixen bé. **Ens poden explicar, millor que ningú, no pas com "és", sinó com la "veuen" i la senten.** Parlem-hi amb compte, sense fer trencadisses. Si preguntem i tornem a preguntar i després els fem una "lliçó" ben llarga, que nosaltres trobem la mar de entenedora, però ells no, potser callaran. I segurament aquesta manera de fer és una bona mostra de la seva intel·ligència. Són espavilats.

Ens convé, com a pares, **compartir amb el nostre fills el que pensen i el que senten, per tal de poder-los posar una bona dosi de companyia a la cartera.** Que sàpiguen que algú

accepta que està bé sentir i pensar, el que senten i pensen.

L'escola i la família són organitzacions; cadascuna amb les seves manies i necessitats. **Calen normes, per tal que tots ens hi sentim bé, en una organització. No podem esperar una escola tallada a mida per a nosaltres. És per a tots. I som molts diferents els uns dels altres.**

Els nostres fills estimen la seva escola. Els pares també l'hem de voler estimar, per tal de posar-los el nostre suport a la cartera. Els ajudarà a sentir-se forts i capacitats. Fem créixer allò que valorem de la nostra escola, adonem-nos-en, subratllem-ho amb doble línia.

Demandar no fa pobre, diu l'adagi. Anem a l'escola a proposar allò que creiem bo, útil i assumible per a l'organització, allò que ens sembla una ajuda per als nostres fills. Formulem-ho com una desig nostre. Segur que entre tots tenim moltes idees. Proposem, suggerim.

Demandar no és el mateix que exigir. Demandar és fer saber què volem. Qui ens escolti, des del seu punt de vista, prendrà una decisió; ha de pensar

en la seva responsabilitat, no només en la nostra demanda. Sovint una idea necessita un cert temps d'incubació per acabar reeixint, de vegades, transformada, refeta. **Als nenes i nenes els va molt bé dur a la cartera una mica de capacitat d'espera i de comprensió que els altres poden dir "no", sense deixar d'estimar-los.**

L'escola també fa suggeriments a la família. Demana, proposa, comparteix punts de vista amb els pares. I la família respon des de la seva organització, pren decisions, aprofita els suggeriments, els adapta o els oblidia. Escolta i escull les seves opcions.

De casa a l'escola, hi viatja una cartera on, entre llapis i papers, s'hi amaga la seguretat viscuda a casa, el suport de la família, el que els nens pensen i senten, l'anticipació de com ells volen viure la diada escolar i la seguretat que algú vol escoltar la seva experiència. Per tal d'ajudar-los, cal que valorem els mil aspectes que els han portat a gaudir del plaer d'aprendre i de ser feliços.

Ramon Casadevall
Pedagog

És en aquest marc que les escoles acaben convertint-se en un mirall, on conflueixen totes aquestes aspiracions, canvis i tensions socials, i és especialment evident en les escoles públiques. Així, qüestions clau per a una família, com l'elecció d'un centre escolar, posen de relleu tot aquest conjunt de preocupacions, dilemes i expectatives que s'han canalitzat des de diferents respostes, la majoria centrades en la recerca de solucions individuals (canvi de centre, escoles que es reclouen portes endins); mentre que uns quants van decidir fer un pas endavant, agrupar-se al barri i convertir-se en elements actius per generar millores col·lectives.

Aquest últim és el terreny on ha nascut i s'ha desenvolupat el *Pla d'educació i convivència de Santa Eugènia i Sant Narcís*, sota la idea d'anar teixint complicitats entre tots els agents socials i institucionals, amb un horitzó comú: fer una comunitat cohesionada.

El *Pla d'educació i convivència* actualment s'ha convertit en una plataforma integrada per associacions, entitats i administracions, que partint d'un consens institucional treballa per unes millors condicions d'igualtat i convivència als barris de Sant Narcís i Santa Eugènia/Can Gibert. La filosofia de treball és la integració d'accions, la coresponsabilitat i la participació de tots els agents implicats, amb el repte de fer de la cohesió social l'eix vertebrador de totes les actuacions en el territori amb capacitat d'estructurar xarxes de relacions de convivència actives i responsables.

Aquest Pla es nodreix d'aportacions econòmiques extraordinàries procedents de diferents departaments de la Generalitat (s'ha incorporat, entre d'altres, el *Pla educatiu d'entorn*, les actuacions socials del *Pla de barris*) i del mateix Ajuntament.

Així, com que estem vivint una gran oportunitat per al municipi, ha de ser capaç de convertir els objectius generals dels diferents plans nacionals en actuacions concretes que responguin a les necessitats i interessos concrets dels barris.

I, precisament, un dels reptes del *Pla d'educació i convivència*, que també és un dels eixos dels plans educatius d'entorn a Catalunya, és el d'enfortir els vincles entre les famílies, l'escola i l'entorn. I això com s'està fent?

D'entrada, des del pla es van crear les condicions; perquè tots els agents socials hi poguessin participar activament, trencant amb els prejudicis, el desconeixement, les segmentacions i les barreres. I és en aquest sentit que s'han constituït i consolidat comissions i grups de treball, que aporten una visió plural dels representats del teixit associatiu (AMPA, AV, casals, entitats) i tècnics municipals de diferents serveis (educació, serveis socials, etc.), amb un compromís dirigit a la reflexió - acció, en què l'aprenentatge és poder passar d'uns interessos particulars, on el centre és la mateixa entitat, a uns objectius comuns, on el centre és la comunitat i alhora el repte és que, en aquest canvi, tothom hi percebi beneficis.

És aquest entramat viu que permet crear nous vincles i connexions entre els centres educatius i el territori, a través de generar un conjunt de noves iniciatives i de reforçar les existents, amb l'element comú, que és el de transformar els centres escolars també en espais de trobada i relació per a la comunitat.

Algunes de les estratègies se centren a eixamplar i diversificar els serveis i les activitats:

- **Obrint els equipaments escolars als barris:** a partir d'experiències com l'obertura dels patis als infants i joves, com a espai públic per a la pràctica d'esports, o l'accés a la lectura, mitjançant la biblioteca escolar oberta.

- **Consolidant i creant noves alternatives de lleure a les escoles,** com a espais de socialització, desenvolupament personal i d'igualtat d'oportunitats.

- **Fomentant la conciliació de la vida laboral i familiar,** a través d'articular casals en períodes no lectius.

Mentre que altres estratègies es focalitzen en la creació de noves condicions per a una participació més gran de mares i pares, i alhora fer més permeable i propera l'escola, millorant i creant noves xarxes de comunicació:

- **Facilitant nous espais d'acollida.** Aquest és el cas dels tallers de mares i pares, que pretén facilitar el coneixement de l'entorn escolar i del barri/ciutat als pares i mares nousvinguts, fent ús del català com a llengua de relació social i potenciant la interrelació entre les famílies autòctones i les famílies procedents d'altres països.

- **Impulsant iniciatives dirigides a fomentar la participació activa dels pares i mares** en la comunitat escolar, com és el cas del projecte de dinamització de famílies, en què s'estan assajant altres formes de vinculació a partir de crear nous espais de trobada, que sobretot siguin gratificant.

En definitiva, sota l'aixopluc del Pla Educació i Convivència s'estan produint noves oportunitats per fer créixer el teixit relacional, sobretot amb la voluntat que tothom pugui sentir-se protagonista actiu, portador de valors i experiències, que posades en comú enforteixen el treball col·lectiu als barris de Santa Eugènia i Sant Narcís.

Enric Manuel
Plans Comunitaris
Àrea de Polítiques Socials i Cooperació
Per a més informació:
www.plaeducacioconvivencia.cat

EL RACÓ DE LES EXPERIÈNCIES

APORTACIONS DES DEL PLA EDUCACIÓ I CONVIVÈNCIA DE SANTA EUGÈNIA - SANT NARCÍS

Us presentem una experiència de treball compartit pels barris, per fer de l'educació un repte de tota la societat i per palesar com construïm entre tots la comunitat educativa.

En un moment en què el debat sobre el model educatiu està en plena actualitat, l'àmbit local pren una nova perspectiva. Malgrat ser conscients que la millora del sistema educatiu depèn bàsicament de les polítiques generals impulsades per òrgans supralocals, com la Generalitat i l'Estat, això no resta importància al paper actiu que pot exercir el municipi, ja que des de la proximitat i la col·laboració entre el teixit associatiu i les administracions es poden generar respostes útils i creatives als reptes d'una societat cada cop més dinàmica, complexa i interrelacionada.

